

3. Кухаренко В. М., Березенська С. М., Бугайчук К. Л., Олійник Н. Ю. Теорія та практика змішаного навчання: монографія. Харків, «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.
4. Рогульська О. О. Особливості використання моделі «перевернутий клас» в умовах дистанційного навчання. / О. О. Рогульська // Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів: матеріали тез доп. XI міжнар. наук.-методол. Інтернет-семінару (19 трав. 2022 р.) / Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; Хмельницький національний ун-т ; за заг. ред Н. М. Бідюк. – Київ – Хмельницький: «Термінова поліграфія», 2022. С. 29- 31.
5. Rohul'ska O. O. Teoriia i praktyka pidhotovky maibutnikh uchyteliv inozemnykh mov v umovakh informatsiino-osvitnoho seredovyshcha zakladiv vyshchoi osvity [Theory and Practice of Training Future Foreign Language Teachers under the Conditions of Information and Learning Environment in Higher Education Institutions]. Doctor's thesis. Vinnytsia. 2020. 496 p.

**О. В. Вєтрова**

*Житомирський державний університет*

*імені Івана Франка*

*Науковий керівник:*

*к. ф. н., доц. Кузьменко О. Ю.*

## **ІСТОРИЧНІ ТА СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ДИВЕРГЕНЦІЇ В ФОРМУВАННІ ПІВНІЧНО-АМЕРИКАНСЬКОГО ВАРІАНТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

**Анотація.** *Стаття присвячена з'ясуванню історичних та соціолінгвістичних аспектів дивергенції у формуванні північно-американського варіанту англійської мови. Американський варіант англійської розглядається як єдність кількох діалектів, що вирізняються низкою притаманних лише їм особливостей. Основна увага фокусується на північно-американському діалекті з огляду на його найближчу спорідненість з власне американським варіантом англійської. Досліджуються зовнішні та внутрішні чинники, що в діахронічній перспективі заклали підвалини формування північно-американського діалекту у його сучасному вигляді. Аналізуються лінгвістичні праці, у яких фіксуються перші спроби опису особливостей північно-американського діалекту.*

**Ключові слова:** *дивергенція, північно-американський варіант англійської мови, зовнішні та внутрішні чинники.*

**Постановка проблеми.** Гнучкий характер американського варіанту англійської мови завойовує увагу все більшої кількості людей, оскільки це мова комп'ютерних технологій, бізнесу, науки та техніки, що набуває все більшого поширення через досить прості граматику, лексику та фонетику. Не слід забувати, що американський варіант англійської виступає єдністю

кількох діалектів, як-от: північного, центрального та південного, що вирізняються низкою притаманних лише їм особливостей. Однак, в останні десятиліття спостерігається тенденція до термінологічної синонімізації, і, як наслідок, заміни терміну «північно-американський діалект» терміном «американський варіант англійської», що, на нашу думку, не є правильним і потребує роз'яснення. Звідси, вивчення особливостей північно-американського діалекту та процесів, що відбуваються у ньому, і обумовлює **актуальність** нашого дослідження.

**Аналіз досліджень.** Вивченням американського варіанту англійської мови свого часу займалися вітчизняні (Ю.А. Зацний, Р.Я. Кріцберг, А. Г. Ніколенко, Т.О. Пахомова) та зарубіжні (Дж. П. Креп, Г. Курат) мовознавці.

Однак у фокус уваги вказаних вчених потрапляли переважно загальні тенденції розвитку американського варіанту англійської мови, а не специфічні процеси, що протікали всередині кожного з діалектів цього варіанту. Розглянемо детальніше, у чому ж полягають відмінності між північно-американським діалектом та власне американським варіантом англійської мови.

**Мета нашої розвідки** – дослідити особливості становлення історичних та соціолінгвістичних аспектів дивергенції у формуванні північно-американського варіанту англійської мови.

**Виклад основного матеріалу.** Аналізуючи праці вчених (С. І. Дорошенко [2], А. С. Зеленько [3], М.П. Кочерган [4], С. В. Семчинський [5]), можна зробити висновок, що розходження, що виникають у мовах у процесі їх розвитку, прийнято називати *дивергенцією*.

Упродовж усього свого існування, тобто з моменту виникнення, мова постійно змінюється та розвивається. Під зміною у мові розуміється перетворення тих чи інших її одиниць в якісно нові. Розвиток мови означає вдосконалення її одиниць у процесі їх зміни, що відбувається паралельно з розвитком людського суспільства.

При дивергентному розвитку єдина мова розпадається спочатку на діалекти, які потім перетворюються на самостійні мови. При цьому в кожному з них зберігаються якісь риси їхнього спільного предка, у чому й проявляється мовна спорідненість.

Чинники, які змушують мову змінюватися, можуть бути різними. Розрізняють зовнішні та внутрішні чинники змін у мові.

До зовнішніх чинників змін у мові відносяться: зміни у суспільному житті людей (розвиток науки і техніки, культури та мистецтва); зміна природних, географічних умов життя, потреба у нових назвах і т.д.; мовні контакти.

До внутрішніх чинників змін у мові належать імпульси, що виникають у зв'язку з тенденцією удосконалення мови.

У формуванні північно-американського варіанту англійської мови можна простежити низку чинників, з-поміж яких на першому місці знаходяться зовнішні фактори, пов'язані з історичним розвитком та заселенням території США.

Зародження північно-американського варіанту англійської мови пов'язують із прибуттям до Північної Америки британських колоністів в XVII-XVIII століттях.

Перша колонія англійців на нових землях, більш відомих як Нова Англія, була заснована у 1607 році. У цей час американський варіант англійської поповнюється великою кількістю неологізмів і зберігає в ужитку слова, які в Англії вважаються архаїзмами. Яскравим прикладом архаїзму є слово *fall* (осінь), яке вже давно застаріло у Великій Британії, але при цьому широко використовується в США.

Згодом під впливом різноманітних зовнішніх і внутрішніх чинників у вказаному варіанті розвивається низка своєрідних рис на всіх мовних рівнях. Велика кількість слів переходить із мов індіанських племен. Поселенці взаємодіють пліч-о-пліч з індіанцями. Щоб спілкуватися зі своїми новими сусідами, англійці, які, у свою чергу, були представниками різних соціальних груп Англії та виходцями з різних регіонів, мали говорити по-новому. Все це сумарно чинить зовнішній вплив, який сприяє тому, що північно-американський варіант англійської мови стає відмінним від британського.

Шляхом утворення нових та переосмислення старих слів та запозичень, словниковий склад північно-американського варіанту англійської мови поступово поповнюється новими словами, що є проявом впливу внутрішніх чинників на зміни в мові. Так, наприклад, слово *store* в північно-американському варіанті англійської мови набуває значення «магазин», «лавка». Слово *corn* в Англії позначає «будь-які зернові культури». У північно-американському варіанті *corn* асоціюється виключно з кукурудзою. Слово *chinkapin*, закріплене у північно-американському варіанті англійської мови як «карликове каштанове дерево», походить з колонізованих Англією територій Індії.

З плином часу після відкриття золотих запасів, землі північно-американського континенту стають привабливими й для представників інших мовних груп, які приїжджають жити та працювати до Америки. Серед таких переселенців є іспанці, німці, французи, що «додає» колориту до загальної картини формування американського варіанту англійської мови загалом та північно-американського діалекту зокрема.

Спроба опису та систематизації мовних явищ американського варіанту англійської була зроблена у XIX ст., коли 1816 р. побачив світ словник Джона Пікерінга під назвою "A Vocabulary, or Collection of Words and Phrases which have been supposed to be Peculiar to the United States of America".

Величезний внесок у формування американської англійської робить і Ной Вебстер, авторству якого належать словники з фонетики, орфографії та лексики американського варіанту англійської.

1828 роком датується "American Dictionary of the English Language", опублікований з тиражем у дві з половиною тисячі екземплярів, де поряд зі словом зазначаються його походження і діалектні особливості [6], що, власне, дозволяє говорити про перші намагання офіційної фіксації північно-

американського діалекту у словниках [1], однак і досі кількість таких джерел є обмеженою.

**Висновки.** Отже, формування північно-американського варіанту англійської мови відбулося під впливом низки зовнішніх та внутрішніх чинників. Свій внесок у формування північно-американського варіанту англійської мови зробили представники різних мовних груп, які жили, працювали в Північній Америці та взаємодіяли з місцевим населенням. Сумарно усі вказані вище явища спричинили дивергенцію у північному, центральному та південному діалектах американського варіанту англійської мови, особливості якої буде розглянуто нами у подальших дослідженнях.

### Список використаних джерел та літератури

1. Бабазаде Я. Американська лексикографія у XVIII–XX століттях. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* : наук. зб. / редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, І. Зимомря. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 43. Том 1. С. 117-120.
2. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр навч. л-ри, 2006. 283 с.
3. Зеленько А. С. Загальне мовознавство: навч. посіб. Київ: Знання, 2010. 380 с.
4. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр "Академія", 2001. 368 с.
5. Семчинський С. В. Загальне мовознавство : підруч. для студ. філол. ф-тів ун-тів. Київ: Вища школа, 1988. 328 с.
6. Webster, Noah. *Appletons' Cyclopaedia of American Biography* / J. G. Wilson, J. Fiske. New-York: D. Appleton and Company, 1889. Vol. 6. P. 417–418.

**В. М. Виговська**

*Житомирський державний університет*

*імені Івана Франка*

*Науковий керівник:*

*к. ф. н., доц. Полховська М. В.*

### ОСНОВНІ ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ

**Постановка проблеми.** Оказіоналізми є невід'ємною частиною мови, оскільки автори вкладають у них особливий зміст і за їх допомогою демонструють своє ставлення до того, що відбувається. Аналіз okazionalizmів є актуальним питанням сучасної лінгвістики, різноманіття видів та форм okazionalizmів обумовлюють його складність.